

ШЫНИН

Хүннүң чугула айтырыы

ДАЙЫНЧЫ АРГА-ШИНЭЭЗИН БЕДИДЕР

Чоокта чаа болуп эрткен партияның районнар болгаш республика конференцияларында илеткелчир, санал берген делегаттар партия эге органдарының ажил-чорудууларын үнденип-биле чаартырыче, аде тургузарынче, дайынчы арга-шинээн бедидеринче улуг сизизгеийин салган.

Ол санын чоаашкын үндениниң. СЭКП-ниң XXVIII съездининг хүдээн алган «Гуманизм, демократтыг социализм» деп Программаның меделгеле, партияның чаа Уставында партия эге органдарының ролон, а-алдарың чаа чалде көдүренин айтыкан. Моңу мурунда партияның организастыг структураларының мурун үндүдөн эгелден шийтирилел турган. Ам оларын СЭКП-ниң үндэниинг — партия эге органдарының шийтирилээр, партияның политиказын оон эгелден боттандыралар. Партияга келчинг хүдээн алырын, ажалының утлашышкынын болгаш арга-методтарын, хурдаларын, политиказын акциялар эрттерининг үс-хуузаларын болгаш чүрүмүн, сан-хо, ажал-агыт чорудууларын боттары шийтирилээр болгаш боттандыралар. Партия эге органдарының партияның политиказын ажалдан кылмырыга киржир, съездилерге, конференцияларга документтер төлөвисилдерин кинер, партияның канды-даа органдарының шийтирилеринге бодунг хамаарылгазын илелдер, оон составына ажалдаар коммунистерн сүмелээр болгаш оон-даа өскө.

СЭКП-ниң XXVIII съездининг шийтирилел амыдыралга боттандыралар-биле тодаргай кемселерин РСФСР-ниң Компартиязының Кзыл хооромо, райкомнар, партия комитеттери соолгу уеде ап турарын отчөт-сонгудалыг хурдаларга, конференцияларга меделгеле. Оон ачында республика наймысалында, Ак-Довуракта, районнарда дээр ажалдыг партия эге органдарының саны өзүн олар. Партияның XXIII Тыва республика конференциязында илеткелчи «Чыраа-Базы», «Коммунизминг Херели», «Торгалыг», «Найыраа», «Тилелге» совхозтарда, Бай-Даг шайлазында, № 46 тудат эргелелде, Кызылдың автокорк техникумунда, орне-септелге-тудат эргелелде партия органдарына багай эвес ажалдан турарын меделгеле. Оларын бижыг партияның тургузуун, партия ажалын чаартырыче, аде тургузарынче чүткүлдүү, коллективтеринг мурунда салдыгга сорудгаларын шийтирилээринге чыгуур дээтинг саларын чедирин келгенин, бодунг хүдээдинг бижыгдан база өстүрүп, коммунистеринг харысылгазын, бот-идекейин, башкарыктын ролон бедидин турарын айткан.

Өвүр районда «Торгалыг» совхозта партком (секретары Б. Х. Наттин) партия эге органдарының ажалын чаартырыче, аде тургузарынче, дайынчы арга-шинээзин бедидерине доктаамал кичээгей салын турарында оларын ажал-чорудуулазы илелкейжиде. Бирин эолчте ком. мунистеринг башкарыктын ролон бедидеринге кичээгейин салын, даандырган ажалын база партияның даалгаларын канчаар күөсүдери турарының дугайында отчөттарын хурдаларга, бюроларга дынаарын көвүдеткен.

Ындыг-даа болза, чамдык партия эге органдарының болууна организастык күчүн, аргаларын долу ажалдап, чаа өзү-биле ажалдарыңче санын салбайн турарында оларын ажал-чорудуулазында четистерин, дайынчы арга-шинээн чымызын эрткен отчөт-сонгудаларга хурадаларга, конференцияларга чөптү-биле шүттүтүлгөн. Во четистеринг бир чылааталы — партия Кызыл хооромо, райкомнар, парткомнарның партия эге органдарының ажал-чорудуулазынче ханылап кир-

бейн, шоотут практиктиг дузаны чедирбей турарында болуур. Партия хооромунун, райкомнарның, парткомнарның секретарьлары, бюро кезигүннери, ажалдакчылары совхозтарга, будурутуелерге, органдарга эвээш эвес барып турар. Оларын хой нуруузу ажал-агыт айтырыларынче сагыш салган, партия эге органдарының чедир үнелен көрбөзиден оларга барбас, секретарьлар-биле ужурашпал таварылгалар эвээш эвезин конференцияларга сайал бергенер чангыс удаа эвес шүтүүчүлгөн. Партия райкомнарның чамдык секретарьлары бейн бирги эолчте партия эге органдарының баар, оон ажал-агыт үндүрүчүлгөн биле ужурашкан чоруй баар чоруктар уламчылалыпкан. Партияның Чөөн-Хемчик район конференциялары партия райкомо четес удуртук, чогуур практиктиг дузаны чедирбей турарын шүтүүчүлгөн. СЭКП-ниң XXII съездин аттыг совхозта партком секретары С. А. Саг оон алган, партия эге органдарының, коммунистеринг башкарыктын ролон көдүренинг дугайында чутга ховар болуп турарын, кол кичээгейин ажал-агыт айтырыларын шийтирилээринче утландырын келгенин айткан.

Партия Кызыл хооромунун, райкомнарның, парткомнарның ажалдакчылары партия эге органдарының практиктиг дуза чедирбей бе бижыглан, ындаг-даа болза кылдын турар ажалынның дээтинг чангыс, ажал-хереке ханылап кирбейн турар, оон уландын партия эге органдарының ажалын кочут оожум аде тургузуу турар. Коммунистеринг башкарыктын ролон, харысылгазын бедидер дээр чорудуу келген кемселер копка болганында партия кезигүннериң аразында оонашкан ажалынче эа-харысалга чок, планиг оонадаларын күөсетпес, күш-ажалын салгалга-туруму, корун-чүрүм үрөөр, арагалар килелдер бар.

Партияның үндэнин, аде тургузунушкунун кол элене болуп партия эге органдарының дайынчы арга-шинээзин, ролон, а-алдарың бедидерин партия хооромо, райкомнар, парткомнар чок кичээгейин салын, оун СЭКП-ниң XXVIII съездининг негеделеринге дүүштүр чорудар хереке СЭКП-ниң чаа Уставының негеделеринг дүүштүр чорудар партия эге органдарының ажалын үндэниин биле чаартыр, оон стилин, арга-методтарын сайыраггайжытар дээр доктаамал кичээгейин салыр. СЭКП-ниң XXVIII съездининг, РСФСР-ниң Компартиязының Тургузуучу съездининг, партияның XXIII Тыва республика конференциязының шийтирилел боттандырал талалы-биле ажал-херектеринг программазын партия эге органдарың буруу ажалдан кылыр. Во бүгүдө партияның XXVIII съездининг салган сорудгаларын чедирешининг күөсүдери хамаарыңар.

Партия эге органдарының бодунг коллективтинг социал-экономиктиг хогуудезиниң планиг оонадаларын чедирешининг күөсеттинг турарыче хүн бүр кичээгейин салыр. Ылангыч рынок экономиказынче шийтирилел белекел ажалдарын илелкейжиде, аш-эри, чурталга тудуунун болгаш өскө-даа программаларын күөсүдэр, ажалын чонунг ажалдарына, чурталдарына таарымчалыг байдалдарын тургузар дээр ажалдар хүдээ-гадан.

Амгы үениң улуг кемчээлдиг чаа сорудгаларын чедирешининг шийтирилээринче партия эге органдарының буру-зунун ажалы дүүштүр турар дээр оон ажалын чаартыр, аде тургузары хүннүң чугула айтыры болуп турар.

Октябрь байырларын күш-ажылчы чедишкинерлиг уткаан

Улуг Октябрынң чагай байырларында турсааткан калбарган социалистиг чарышка «Тыва да-дугу» комбинаттын рундинде хаара тутуңган коллективтер үрө-түнелдег ажалдан турар. Оларын күш-ажылчыны бодуручүлгү бели, өөртүңүлдөү планиг көдүңүлгөн ажил турар. Рундикте эска-ватор машинистер Александр Сокожин биле Сенала Салчактын килелчилерин ажалын коллективтер мектептер. Күчүдүг ийи даг техника-

амын күжү-биле олар 30.3 муң тонна даг руданы үрө-мектеп соргалар дехе чүдү-рүп чорудал плазын 35.4 муң тонна кылдыр күөсеткен.

Хоочун ажалынч Лопсан Товарищай бо коллективке 19 чыл ажалдан. Кызымак шийн беш чымын планин 115 муң тоннага ажыг бот-ландырган, бо үнүрде кел-дир чымын апрель айның үлүүнде ажалдан төрөп, Александр ХЕРТЕК, Барыш-Хемчик район.

ол бичи коллективтинг килелден база күш-ажылчы чорудуу-биле уткаан. Раиса Тоо-жуева Монгун 1967 чылдан бээр хаб бижырын келген. Ол үениң ишинде та чеже тонна далганын хоодуп, дус салым, та чеже тонна сугну күдүп, былган келген. Чээрбэ ажал чымын дугууду кылды келген ажалынч шина-ры куду диттин көрбөз. Улуг

хлеб бижырыкчы Р. Т. Мон-гун 1983 жылда Орламыза Хоокүй-оолдуна Монгуну бодунг ийик ажалынга көөсеткен.

Ам ийи ажалчы чагай холдуг мастерлар апарган.

Онаа база айла үжөн тонна хлеб бижырал планыг. Он айларын планин ажыг күөсеткен, трилекти коллективке санатканнар.

(Бистинг көрр.)

Тыва автотранс» автомоби-ль транспорту дөвжүгө каттыжышкының ажал-агыттары Октябр байыр-лалы күш-ажылчы чедиш-кинер-биле уткаан. Чолаа-чыларың хой кезин болгаш чамдык бригадалар — он айларда боттарының плани-ниг оонадаларын ажал күөсеткенер. Бир дугаар АТБ-ниң чолаачылары В. И. Бас, Г. И. Морозов, В. В. Уланов, Шагаан-Арыг АТБ-ден А. Г. Барнов, үш дугаар АТБ-ден Г. Х. Онда, И. И. Бурнахов оларга «Мергежи-линге тергипнер» деп ко-жааларын тымсыпшан, өр-тектиг бедилерин белген.

Ол ышлаш бригадалар ара-зынга социалистиг чарышка тилелчилерин шаңваан. Оларга Шагаан-Арыг АТБ-ден А. К. Эргенович, Мишу-рик АТБ-ден В. А. Колев-тич, пассажирлер АТБ-ден В. Е. Васильевтин бригадалары хамааржыр. Ол бригадаларга «Он ийги беш чымын шалыңчылар» деп хөрөк демлектерин тымсыкан.

Чамдык АТБ-леринг ажал-агыттары боттарының үлгү-хузуун чедир кинбэенинден будуруле планир күөстү-мээни.

Людия ИВАНОВА.
Күш-ажылчы болгаш шал-кыл кылдынын ажалдакчы-зы.

ХООЧУННАР БОЛГАШ АНЫЯКТАР

Мээң чангыс чор-чөптүлгөн Мөңгү-Тайганың малчыларынның урутары, «Мө-ген-Бурелен» хойжулары Чугур-оол Иргитович Тарын, Базыр, Маандр-оол Иргитович Намзын, Сарыг-оол Салчак-ооич Сагаан олар бо чылдын тос айларында, ындаг болгаш бодунг жылда районунг калдарының база катал шыларгап үндүлөр.

Агаар-бодузу каныг-ши-рини тус черинг онгайг байдалдарында бо малчынар үрүлгү-ле бедик түндүлгөн ажалдан келгенин киле медалава аржык. Ынчангаш оларын күш-ажылчы чедиреш-кениринг демделер, өөрүшкү-зүч үлгүлештинг арга чок-тур, бо үш хойжунг өг-бү-лери 100 хойга оонаштыг тус-тузува 102-102 хураган доруктурган дужагаан, дүк талалы-биле база эки бол-дулар.

Тыва АССР-нин алдарыг малчыны Ч. И. Тарын-Базыр-ның көргүзүлгөрү черле хамыктыг мурунда. Бөдүүн дүктүг, тыва үксаның хой буруунан 1.4 килограмм дүктү алырын хүдээгеиң, херек кырында, 1.8 килограмм ийи кыргыды, Ынчангаш күрү-неге 178 килограмм артык-ка дужагаан. Бо малчының шын-гези-арын дүктүг хойгүт чамдыктарын көргүзүлгөндө дуад чокка ап турар черле медалыг шыжжиде.

А. М. И. Намзын 83.5 килограмм дүктү база артыкка саккан. Ол малчы биле Сагаан Сарыг-оол чурт шийн-инг бөдүүн дүктүг хойларында биргезе оонаштыг 15.15 килограммын азылар. Бо үш каларыг кыштагалашынга хынамчалыг кирдилер. Чурт-таар бажынарын, кажаа-хорааны бурун септен алган, Чедде медалыг шыжжиде.

ССР Эвделелинң 60 чылы аттыг совхозта аныак хой-жу Родион Успун чогуувардан дудак чокка ажалдан, 100 хойдан 102 хураганы алганын канчал мактавак бис. Оон сондан амыр-дачыр көргүзүлгү чоруп оларлар ССР Эвделелинң 60 чылы аттыг совхозта Олег Дандар, «Мөген-Бурелен» Сергей Сагаан, Александр Иргит база бо ийи ажал-агытлыг Октябр Иргит биле Кан-оол Хертек олар бар. А анык малчы Петр Довукайың өг-бүлени мурунда каш чыл дургуудан өөлдүг көргүзүлгөр чедип алыган, бригаданың база совхозунг-даа малчыларынң хуралында болганынче-ле чедир шүтүүчүлгөн келген.

Во чымын ол аныктар шыра-рак туулган: чүе хойдан 88 хураганы дужагаан, бир хойдан 1.6 килограмм дүктү кырган. Ийи билгези сымар-нып каапкан калдар, ажал-даар болза, ийи өскелерде канчал дудар боор.

Бистинг ол малчы өг-бүлениң ындаг көргүзүү дика-ла өөрүңгү-дүр. Хоочуннар-нын аныктар солуур. Ындыг аныктарында даартыг хүд-де ыналыштыг болгай бис.

Алыг-Тууш БЕГЗИ.
Мөңгү-Тайга район.

Кыш келген МЫНЧААР УЖУРАШТЫВЫС

Республиканың «Чүсчү-малчы эвено» клубунунг кезигүүнү, «Бай-Тал» совхозун хойжуу Борис Сог-ла мырманы чаа Кызылга чорааш: ук клубтун хура-дыга киришеш берган. Малчыларын аныктында эне харысалгалыг үс — кыштагалашыңче канчаар киргенин сонургап, оон чамдын айтырыларын салдым.

— Шынал-ла, кыш дээрге шайыңи эне узун болгаш соон, хардыг үези. Чогум кыш ажалыңа боор чүе бо. А берделер чаан изар. Ынчангаш бистер, малчынар, кыш чанын дугер деп чу-гаалыгың бис. Кыштаг-лашыңа белекел будун чыл дургуудан уламчы-лаар. Бот-дугайтыг ынчаар санап чоруур мен. Ынчаар ажалда-даа чоруур улус бис — деп, Борис Салчаквич тайылбырын эгеледи.

Шыл-дыр ийиң харын. Белекел ындаг болуп ужурулду. Оон өг-бүлени ам 18 чыл дургуудан малчы-нап, бо аразында сарым-ипек, хой, өшкүнү-даа ма-дарып келген. Анай, хура-ганы 100 тен 109 чедир ап келген.

Б. Сота эрткен чанын 3 катал көшкөн, одар солаан.

Майгынаыңаш, хоюн мадар-гаш, ол-бо оларларга чор-рутар. Ыол-ла чүе малын турнутур семитрин алы-рында деп санаар. Орух-Ба-дар — мал-магага таарым-чалыг оран. Сентябрь 22-ге чедир тайгага турган. Бир эвес хураганы өй-шайыда үзүп каанан турган болза, тайгага үр-ле турарын бо-даар. Тайга соой берди дээр, далаш-биле көжер чо-рунка хөнгү чок кижик. Ча-йын соок деп турган кы-жын канчаары. Кузун орай хемче көжүп келеш, тараа хооруннары, сизин шөлүн-ге малын турнутур семит-рир. Октябрь 28-ге кыштаг-же көшкөн. Сигенин 11 то-наны белекел алган. Оон кырынга совхозу база бээр. Калжа-хоралы өскөсүн чы-лыглан. Бажынын чутай-лап, будаан. Калжа мурун-да серин база боттары кы-лып алган. Ол дээрде дыка ажыктыг. Алаа хоо улуг соок дүшкүжүге турар. Да-дыңкан. Дүңгүр болурунга бир ажыктыг чүүл ол. Олекти 15 тоннамы бөлүп белекел алган. Калжазы-нын көөжиги чымын копа-рып каапкан.

Борис Сотпаның өг-бүл-ени бо чымын 100 хойдан 100 хураганы доруктурган. Бир хойдан 1.6 килограмм дү-ктү кырган. Ол дээрге пла-

нындан 0.500 грамм хой болган. Амгы уеде 307 хой-лук. Мал-маганының күш-демгели эки.

Малдын чаш төлүн бүрүв алырынга уруу Чогураа, огу-ду Март-оол олар амык-ла тузалажып келген. Илел-диг сакманчылары ол.

Өг-бүлени өөртүп турар чүүдү шытаанын демскер-иниң өт-сигени бо чымын дыка эки болган. Ынчалза-да оун канчаар херек дээр-ин малчынар эки билди болгаш оларларын хуваал алган.

Сөөлү уеде малчынар дугайында доктаал үнгенин-биле холбаштыр төлөвир база өскенин Борис Салчак-оочич чутаалап олар. Хей чылда стажы дээр шалы-мынын 15 хуузун, 1 класс дээр 20 хуучу немей төлө-ди ап турар.

Б. С. Сота республика-нын «Чүсчү-малчы эвено» клубунун семинар-хура-лынга чорааш, хей-ле чүүл-ду билди алган. Ол-бо ра-йоннарда эш-өрүңүн кан-чаар аныктып турарына талалы-биле дуржулга со-лушкан.

Седен ХЕРТЕК.

АЖЫКТЫГ ҮҮЛЕ

Көлдө чурттал турар болза, арга-лыг-ла болза, нога аймаан элтиш, сүтү магазинден албайн, ийи бодунун ажал-лаза деп боар мен. Чүе дие күзөр бөдүлүссө, ол чүдүдери боттарымыс белекел ап болуур-ла болгай бис. Кижилерин боттарымын кызымаандан хамаарыңар айтырыңдыр.

Мал-маган туларын чөпшээрер турарын билдир бис.

Бистинг «Шамбалыг» совхозунг удуртук-чулары малдыг өргөлгөргө мал чеди-биле дужалайыр айтырынын багай эвес органи-заста, хомудал чокка садып турар. Малды түстүн дээр чөпшээрер ужурулгү чеди-би-рип турар. Ынчангаш мен бодум эвээш-би-че-даа бол, инекти, хаванын тудуп, оон үн-

ген артыкшылыг продукцияны совхозумга дужаап илелдим. Картофель бистинге аажок чагай үнер. А ногаа чылыг чедир-пезинден ындаг кылдан, ындаг-ла эки үн-мес, чедир бышай баар. Ол дугайын чү-ме, чедир бышай баар. Дарааында айтырыга доктар болуп турар мен. Шамбалыг сүүринг магазининге согуна кирбөздөн бээр чыл чедир чор, чүе ындаг иргит Чон бө дээрге Кызылдын магазининге согуна, чедиш доктаамал турар боор-дур. Бир эвес, Мөң-гү-Тайга, Барыш-Хемчик районуну Улуг Антын Кангылыглар шыкш черлик согу-намыл чер болза, оон чедир каан ап бол-гай. Моон-биле мен дарааында чүүлдү чу-гаалансап турар мен: көлдө чурттал турар өг-бүлелер аргалыг-ла болза, дуалал ажал-агылдын тудуп, оон алган продуктун ма-газининге дужаары ажыктыг үлө-дир.

ОРГАНИЗАС ЧОК КИРГЕН

«Алан-Маалыр» совхозунг Ак-Даш салбырынң хоо 14 кыштага турар. Кыштын бер-генде 2025 тонна силос, 673 тонна сенажы салып алган. Ол болза салбыра малга канчал-даа чедилеш. Шолук-Ой дел черле Никита Санчак-ның кыштаанда хой кажаа-зынын мурунку хаваныр ба-рып ужарымын кырында кел-ген. Бел-Оунка кажааны шүүт-ла капитал септелгеге кикер ужурулгү турган.

Амгы уеде хойжыларын сү-биле халдырынын айтымыл эң бөге бооп турар. Болгала тозулде өрүмнен калган чангыс кулак бар, оң сууңу составы кузурулгү бол-

гаинаас чок кирген. 1370 тон-на сизген планиг турган, 873 тоннаы белекелген. Сигелде айдыга 2025 тонна силос, 673 тонна сенажы салып алган. Ол болза салбыра малга канчал-даа чедилеш. Шолук-Ой дел черле Никита Санчак-ның кыштаанда хой кажаа-зынын мурунку хаваныр ба-рып ужарымын кырында кел-ген. Бел-Оунка кажааны шүүт-ла капитал септелгеге кикер ужурулгү турган.

Амгы уеде хойжыларын сү-биле халдырынын айтымыл эң бөге бооп турар. Болгала тозулде өрүмнен калган чангыс кулак бар, оң сууңу составы кузурулгү бол-

Кызыл район.
Алдын оол ООРЖАК.

Болат-оол СААЯ.
Сүт-Хол район.

Митингтен — каткы-хөг-биле. В. САВНЫХТЫН фотогу.

ХАНДЫРЫЛГАНЫҢ АЙТЫРЫГЛАРЫНЧЕ БАЗЫМ

Тес-Хем район Советинин күтүсүмү (даргазы К. И. Лавоча) чурттаган чонуну...

Машина-балгаттыг эртек, ашкын кижилер добурактат...

Чере мичаш Тес-Хем район Советинин күтүсүмү комитетинин ооң индистерин...

ЧҮГЕ ЫНДЫГЫЛ?

Бистик Токкуга иши эрте дүрөр. Тайга чер болгаш...

РОССИЯДА АЛДАР БҮРГЕВЭЭН ХООРАЙ ЧОҔ

УДМУРТ АССР. 1780 чылдан бээр хоорай апарганы бидиринг Сарулла төөгүлү...

КҮҮСЕЛДЕЗИН ЧЕДИП АЛЫР ДЭЭШ

Район мал ажил-агылдыг. Ону ажаа, өстүрүп чорутуу кижилерин материалдыг...

Оларын 44 хууу электри шимчеленилг. 13 хууу чунар-бажыныг, школа...

Советтарын директорларын тогумчалыг дуза бедирбизини минир апар.

АДАЗЫНЫҢ ШОЛАЗЫ-ТААЛЫҢ

Сарыг-Сеп суурга хуралга чордан, анжык эриг көргөш, бир-ле биле кижиге...

АДАЗЫНЫҢ ШОЛАЗЫ-ТААЛЫҢ

Сарыг-Сеп суурга хуралга чордан, анжык эриг көргөш, бир-ле биле кижиге...

Чурттал чоран ижин. Кеже, кызыман, чонү дээш он сагышырлар...

Аныктар: оларнын шийтирлээр айтырылары

ШАПТЫКТАР ХӨӨН КАЛДЫРАР

Аныктар, оларнын айтыргыларынын дугайында солуга чүдү бичир ботариш...

Оон агыда анык улустуң сонургуларына таарынар кулуургагыш...

Ооң-биле чергелештир Пыкында тургустунуң чадап турар бир кооперативти...

Хандырылгачар кандыгыл?

Мал-маган казары чором конференциясына тудутга ам-лаа муң амык...

КАФЕНИЦ ЭЭЗИ КЫМ ИРГИ?

Кижиниң караганга, эки-лаа багай-да чүдө доран илден...

Аныктарын ажилдаыр мидыр олче экилдээзе кааны...

Төрөөн чуртубуспа

Кривопогостовск. Октябрь районунун социалыстыг Улук революциянын 73 чыл ойнуң...

Ульяновск. «У. Институт Кижэ» деп темалыг урвачык болгаш документтерин...

Караганда. Афганистанга элген совет дайынчыларга турсаккал болгаш...

Кривопогостовск. Октябрь районунун социалыстыг Улук революциянын 73 чыл ойнуң...

Кривопогостовск. Октябрь районунун социалыстыг Улук революциянын 73 чыл ойнуң...

ТУРА-СОРУУ БЕДИК

«Шынга» харыы ХОСТАЛГАЗЫН КАЗЫП ШИИТКЕН

1989 чылдың декабрь 17-ле 290 «Шынга» Тыва АССР-ин прокуроруун бир ордуу...

Суд залындан

Иванов С. С. Ондар, Т. О. Ондар «Морен» союзотун улустукчуларынын бергени...

Морен ортумак школанын директору А. С. Балган...

ДЕТКИП КӨРҮНЕР

Өвүр райуускомунун иштин херектер кылдынын чалынгын Геннадий Дегури...

Өвүр районда өске пат ордалашкыны чылды чылды адамчылашканын болган...

Чоота чаа «Торгалы» союзотун салбары Чаа Суурдан 7 малды сор алган...

Илчала-лаа мен манай мал борлары биле демиселге...

ЧАГААЛАРДАН ОДУРУГЛАР АЖЫР БАЗАР БОЛЗА, КЭЭРГЕЛ ТУРБАС

Ижнинин канчаар амдылар чурттаарын «үстүрүн» айттыш. «Соондан кымчылар»...

ШЫН

Бир-Кем район республиканын өске районунда мугалым тарап бар чүүлүг...

Перегельшенин тура-лаа райуускомунун иштин херектер кылдынын чалынгын...

Ол бүгү боудун ажылына харымсалгалыг амдылар чурттаарын чалынгын...

Буруудаттырган Александр Казакович Картиңин херези...

Оотумак дурт-сыныгы, оожум аажы-чатыгы, чылдык иштин-иштин...

КИЧЭЭНГЕЙГЕ АЛЫРЫН ДИЛЕДИВИС

Хуудулуг реалыкка, сн-леже бо чагаан Томск хоорала...

ЧАГААЛАРДАН ОДУРУГЛАР

Ижнинин канчаар амдылар чурттаарын «үстүрүн» айттыш...

танын бедирин, чоңуну талаанга иргеленген күшүлөрү болду.

Миндин амдылар чурттаарын чалынгын Геннадий Дегури...

Районда байлаа шуут чоңуну талаанга иргеленген күшүлөрү болду.

Райондун В. Белокопытов (Өкө суур), Б. Чоома (Суу суур) дээр иштин үчүстөгү...

САГЫЖЫВЫСТА АРТЫП КАЛГАН

жугалыг ш-өөрүнүн дуураагы истелгенин өмөк талаалары...

Истектин Селен эскер амдылар чурттаарын чалынгын...

«Эки амжы эскер чытпес» деп тыва улустун үлөгү чугаан бар...

Даш-оол ОНДАР. Прокуратура амдылар чурттаарын чалынгын...

Амгы үеде «Совет милиция дугайында» ССР Хойбузууну төлөшкени...

1989 чылдың дуртузунда чуртка 1800 көм-херек үлдүшкенин билдирген...

Кем-херек үлдүшкенин чалынгын Геннадий Дегури...

СССР-де кем-херек үлдүшкенин чалынгын Геннадий Дегури...

70 чылдарда болган 80 чылдарын эгизинде кем-херек үлдүшкенин чалынгын...

1986 чылдан бээр социализмдин өнүккенин оордалашканын чалынгын...

Наркоманын айымы чылдан чылды дигелген олуруп...

Кем-херек үлдүшкенин чалынгын Геннадий Дегури...

1990 чылдың январь 1-ден милиционердин, прокуратура, суд амдылар чурттаарын чалынгын...

Амгы үеде ССР-ин ИХМ системинде чүчүсүмүз амдылар чурттаарын чалынгын...

Хууда бооду болуусуна кижилер хообулаа көрдүгүн иштин чуртун буугаар аңчылар...

ЧАГААЛАРДАН ОДУРУГЛАР

Ижнинин канчаар амдылар чурттаарын «үстүрүн» айттыш...

